

Dyrehelseportalen - dyras helsedata satt i system

Forfatter

Ola Nafstad, Animalia

Sammendrag

Kjøttbransjen har, sammen med TINE og GENO, utviklet Dyrehelseportalen. Ideen bak portalen er å sikre at helseopplysninger bare behøver og registreres én gang, for så å komme til nytte for alle som har et legitimt behov for disse opplysningene.

Publisert

2017

Referanse

Sau og Geit Nr.3/2017

Utskriftsdato

25.04.2024 www.fag.nsg.no

Dyrehelse- portalen

- dyras helsedata satt i system

Kjøttbransjen har, sammen med TINE og GENO, utviklet Dyrehelseportalen. Ideen bak portalen er å sikre at helseopplysninger bare behøver og registreres én gang, for så å komme til nytte for alle som har et legitimt behov for disse opplysningene.

Tekst: Ola Nafstad, Animalia

Foto: Animalia/Grethe Ringdal

Samspeilet mellom Sauekontrollen og Dyrehelseportalen skal sikre mer og bedre helseregistreringer. Dyrehelseportalen er rett og slett å sette dyrenes helsedata i system. Myndighetene har satt nye krav til rapportering og dokumentasjon. Disse skal imøtekommes med minst mulig merarbeid.

Hvorfor helseregistreringer?

Gode helseregistreringer har viktige funksjoner både i den enkelte besetning og samlet for sauenæringa. I den enkelte besetning skal registreringene sikre:

- Oversikt over det enkelte dyr, behov for oppfølging, utvalg til utmarksbeite, prioritet for utrangering m.m.
- Oversikt over helsesituasjonen i besetningen som helhet, og dermed grunnlag for forbedringer og forebyggende tiltak.
- Sikre at behandlede dyr ikke sendes til slakt før tilbakeholdelsestiden har utløpt.

For sauenæringa samlet er gode helseregistreringer avgjørende for:

- Oversikt over helsesituasjonen og -utviklingen i hele populasjonen
- Mulighet for å fange opp endringer i sjukdomsbildet tidlig og sette i verk tiltak
- Mulighet for avl for bedre helse
- Grunnlag for forskning, som i neste omgang også kan gi bedre helse.

Historisk har helseregistreringene i Sauekontrollen vært mangelfulle og det meste av helseopplysninger har bare vært notert på helsekortet i den enkelte besetning. Det har gjort at vi har gått glipp av viktige verktøy for forbedringer både i den enkelte besetning og for sauenæringa samlet. Denne situasjonen er nå i ferd med å endre seg og i denne artikkelen gir vi en oversikt over de viktigste endringene.

Hva er nytt?

De siste åra har Mattilsynet innført to viktige endringer som har bidratt til bedre helseregistreringer:

1. Den første endringen er at veterinærer har fått en formell plikt til å *rapportere alle medisiner* de bruker, og knytte dette til husdyrprodusent, art, individ der det er aktuelt og diagnose. Rapporteringen fra veterinær skal skje til et sentralt register i Mattilsynet. Den kan enten skje gjennom Dyrehelseportalen, som husdynæringa har utviklet og drifter, eller gjennom en rapporteringsløsning på Mattilsynets hjemmeside.

2. Den andre endringen er innføringen av kravet om at *matkjedeinformasjon* skal foreligge hos slakteriet 24 timer før slaktning. Det er slakteriets plikt å skaffe, og husdyrprodusentens plikt å bidra til at denne informasjonen finnes. Matkjedeinformasjon er informasjon om helsesituasjonen i besetningen og for dyra som skal slaktes. Informasjonen danner bakgrunn for kjøttkontrollen og bidrar generelt til større åpenhet og bedre dokumentasjon gjennom produksjonskjeden. Helsehendelser og behandlinger er en viktig del av matkjedeinformasjonen.

Kjøttbransjen har sett disse to endringene i sammenheng, og sammen med TINE og GENO utviklet Dyrehelseportalen. Idéen bak portalen er å sikre at helseopplysninger bare behøver og registreres én gang, for så å komme til nytte for alle som har et legitimt behov for disse opplysningene.

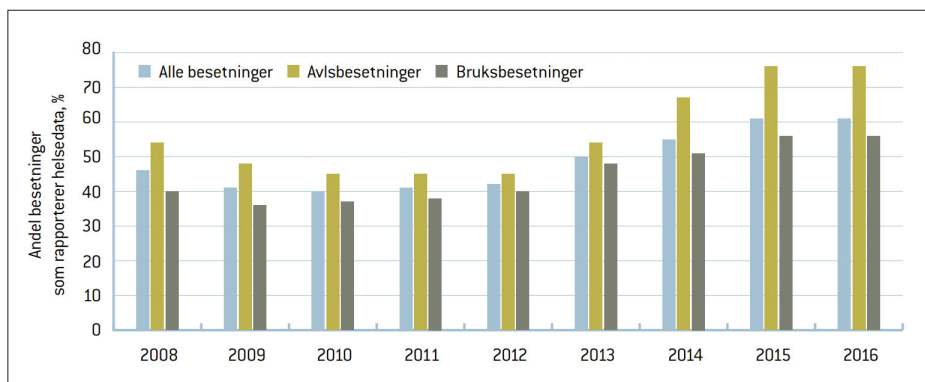
Sauerkontrollen er fornyet

Helseregistreringsbildet i Sauerkontrollen er fornyet. Den viktigste endringen er at det er lagt til rette for langt mer nøyaktig registrering av behandling, med mulighet for detaljert registrering av medisiner. Helseregistreringsmuligheten i Sauerkontrollen skal primært brukes til registrering av sjukdom og behandlinger, også forebyggende behandling mot f.eks. parasitter, som produsenten utfører sjøl. Dersom veterinæren ikke rapporterer gjennom Dyrehelseportalen må produsenten også registrere behandlinger utført av veterinær her, på grunnlag av notatene i helsekortet.

Overføring av opplysninger fra Dyrehelseportalen til Sauerkontrollen ble innført i 2013. Som det framgår av figur 1 har dette medført en betydelig oppgang i innrapportering av helseopplysninger i Sauerkontrollen. Likevel er det bare i overkant av 60 % av besetningene i Sauerkontrollen som har helseregistreringer i 2016, for avlsbesetningene er det 75 %.

Vaksinering - eksempel på informasjon som skal innrapporteres i Dyrehelseportalen.

Innrapportering av helsehendelser i Sauerkontrollen 2008–2016.

Fortsatt underrapportering

Sjøl om det sikkert er en andel av besetningene som ikke har noen rapporteringsverdige hendelser, er det liten tvil om at det fortsatt er en underrapportering. En underrapportering som gir dårligere oversikt enn vi kunne hatt, både i den enkelte besetning og for sauepopulasjonen totalt.

Det viktigste og enkleste tiltaket den enkelte saueprodusent kan gjøre er å *stille krav om at deres veterinær må rapportere gjennom Dyrehelseportalen*. Foreløpig er det helsemeldinger om enkeltdyr (med individnummer) som flyter mellom Dyrehelseportalen og Sauerkontrollen. I portalen

er det også mulig å rapportere flokkbehandling (et antall dyr), f.eks. vaksinasjon. Vi vil i fortsettelsen utvikle løsninger som gjør at også disse rapporteringene kommer inn i Sauerkontrollen.

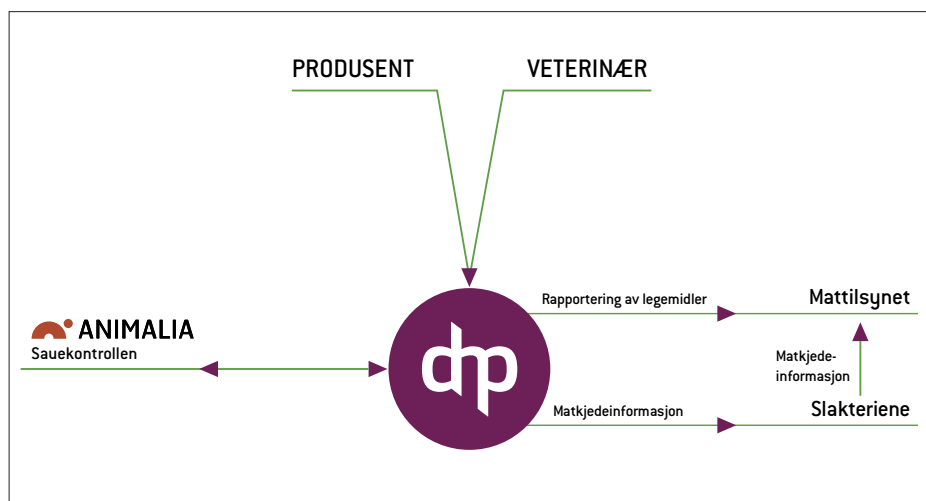
Tovegs datautveksling

Fra begynnelsen av 2017 er det tovegs datautveksling mellom Sauerkontrollen og Dyrehelseportalen. Det betyr at helseopplysninger produsenten registrerer i Sauerkontrollen også går til Dyrehelseportalen. Denne løsningen skal sikre at medlemmer av Sauerkontrollen bidrar med matkjedeinformasjon uten merarbeid. ►

Hele dataflyten mellom Sauekontrollen, Dyrehelseportalen og slakteriene er vist i figur 2.

Be veterinæren din rapportere

Som husdyrprodusent er det viktigste du skal vite om Dyrehelseportalen at du skal oppfordre og kreve at veterinæren rapporterer gjennom denne kanalen. Da får både veterinæren gjort sin plikt, husdyrprodusenten får opplysninger i Sauekontrollen, og matkjedeinformasjonen kommer til slakteriet uten merarbeid. Veterinæren kan også rapportere på Mattilsynets hjemmeside, men da må de samme opplysningene også registreres i Sauekontrollen. Derfor, be din veterinær om å velge Dyrehelseportalen!

Flyt av helsedata og matkjedeinformasjon til/fra Dyrehelseportalen.

Ikke medlem i Sauekontrollen?

Da innrapporterer du sjøl!

Plikten til å bidra med matkjedeinformasjon er der – uavhengig av om du er medlem i Sauekontrollen eller ikke. Er du ikke medlem, må du sjøl rapportere gjennom Dyrehelseportalen.

Fra 2017 er Dyrehelseportalen også åpnet som registreringsverktøy for husdyrprodusenter. Dette er primært for produsenter som ikke er med i husdyrkontrollen for den aktuelle produksjonen. Plikten til å bidra med matkjedeinformasjon er sjølsagt den samme enten en er med i kontrollen eller ikke. Produsenter som ikke er med i Sauekontrollen må derfor rapportere gjennom Dyrehelseportalen. Det som skal rapporteres er behandlinger utført av produsenten, f.eks. parasittbehandling, men også helsetilstander det kan være viktig at slakteriet kjenner til; enten for vurdering i forbindelse med kjøttkontroll, eller for vurdering og planlegging av transport. Eksempler på slike tilstander kan være vomiskinn, halthet og gamle koldbrannmastitter. Innloggingen i Dyrehelseportalen skjer med felles brukernavn og passord i landbruket – altså produsentnummer og tilhørende passord. Ved å logge inn i Dyrehelseportalen får du også oversikt over hva veterinæren har rapportert fra din besetning.

Gir bedre kjøttkontroll

Den faglige begrunnelsen for å innføre krav om matkjedeinformasjon er at det skal gi en bedre og mer planlagt kjøtt-

kontroll. Det skal brukes mer ressurser der det ut fra forhåndsinformasjon kan være økt risiko for helseproblemer, og mindre der risikoen er liten. Overordnet vil sjølsagt kravet bidra til bedre dokumentasjon, bevissthet og åpenhet. Slakteriet har plikt til å innhente denne informasjonen, vurdere den og dele den med kjøttkontrollen på slakteriet.

Mattilsynet vil følge opp

En av grunnene til at Dyrehelseportalen er utviklet, er at vi skal oppfylle matkjedeinformasjonskravet med opplysninger av god kvalitet og minst mulig merarbeid for den enkelte. Produsenter som er medlem av Sauekontrollen og som allerede er nøye med registrering av helsehendelser – og som har veterinærer som bruker Dyrehelseportalen – behøver ikke å endre noe. Medlemmer av Sauekontrollen som ikke har pleid å registrere helsehendelser der, må endre på det. Den største overgangen kommer for produsenter som ikke er med i Sauekontrollen. De må begynne å registrere helseopplysninger i Dyrehelseportalen – eller alternativt bli med i kontrollen og registrere det der. Når dataflyten nå er på plass, vil Mattilsynet sannsynligvis følge opp matkjedeinformasjonskravet overfor produsenter som ikke deler denne informasjonen.

Dyrehelseportalen:

Et registrerings-system for veterinærer

Dyrehelseportalen er primært et registreringsverktøy for veterinærer og en fordelingssentral for helseopplysninger. Veterinærenes plikt til å rapportere medisinbruk er forskriftsfestet og har vært det siden 2010. Husdyrnæringa hadde da lenge vært opptatt av å få dette på plass. Vi vet at full oversikt og god dokumentasjon av medisinbruk er et tydelig krav fra samfunn og forbruker. Dyrehelseportalen skal bidra til at denne rapporteringen skjer med lavest mulig kostnader og størst mulig nytte – rask rapportering og deling av opplysningene i de sammenhengene det er krav om det.

Matkjedeinformasjon:

EU-krav innført av Mattilsynet

Mattilsynet har innført et krav om at matkjedeinformasjon, det vil si at en del sentrale helseopplysninger om dyra og besetningen de kommer fra, skal være kjent for slakteriet 24 timer før slakting. Kravet er innført på grunnlag av EU-regelverk. Skal norsk husdyrnæring opprettholde sin konkurransekraft og sine fortrinn, må vi nærme oss alle krav som handler om dokumentasjon av dyrehelse på en offensiv måte.